

Sygn. akt VIII U 58/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 września 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Jolanta Węs

Protokolant – starszy sekretarz sąd. Alicja Machnio

po rozpoznaniu w dniu 26 sierpnia 2016 roku w Lublinie

sprawy A. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania A. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 7 grudnia 2015 roku znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala A. W. prawo do emerytury od 3 grudnia 2015 roku.

Sygn. akt VIII U 58/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 grudnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 748) w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku Nr 8, poz. 43 ze zm.) odmówił A. W. prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych podając, iż wnioskodawca nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (decyzja – k. 17 a.e.).

W odwołaniu od tej decyzji A. W. zakwestionował jej trafność, wnosząc o zmianę decyzji organu rentowego poprzez przyznanie mu prawa do emerytury z uwzględnieniem okresów zatrudnienia od 27 czerwca 1975 roku do 5 września 1989 roku na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego w (...) Oddział (...) jako okresów pracy w szczególnych warunkach (odwołanie – k. 2 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację leżącą u podstaw zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie – k. 3-4 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

A. W. urodził się (...). W dniu 3 grudnia 2015 roku złożył wniosek o przyznaniu mu prawa do emerytury. We wniosku podał, że jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, lecz jednocześnie wniósł o przekazanie środków

zgrupowanych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa (wniosek – k. 1-3 a.e.).

Zaskarżoną decyzją z dnia 7 grudnia 2015 roku organ rentowy odmówił A. W. prawa do świadczenia z uwagi na brak udowodnienia 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. ZUS ustalił wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 roku ogólny staż ubezpieczeniowy w wymiarze 27 lat, 3 miesięcy i 8 dni, w tym 9 lat, 5 miesięcy i 20 dni stażu pracy w warunkach szczególnych (decyzja – k. 17 a.e.).

W okresie od 1 września 1971 roku do 5 czerwca 1989 roku A. W. był zatrudniony w Krajowej Państwowej (...) Oddział III w L., początkowo jako uczeń nauki zawodu, następnie od 28 czerwca 1974 roku jako mechanik napraw pojazdów samochodowych. W okresie od 12 maja 1975 roku do 31 sierpnia 1976 roku wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku kierowcy samochodu do 3,5 tony, a następnie od 1 września 1976 roku na stanowisku kierowcy samochodu powyżej 3,5 tony do 13 ton (angaże w aktach osobowych k. 14 a.s.).

W przedsiębiorstwie były samochody ciężarowe oraz jeden Ż. i jedna N. w dyrekcji przy ul. (...). Oddział (...) dzielił się na trzy grupy, tj. (...) przy ul. (...) II przy ul. (...) III przy ul. (...). W (...) była bocznica, gdzie rozładowywano wagony. Był też Ż., którym przywożono posiłki regeneracyjne dla ładowaczy. W (...) przy ul. (...) były tylko samochody wysokotonażowe do przewozów międzynarodowych, nie było tam Ż..

Wnioskodawca od dnia 6 listopada 1978 roku wykonywał pracę w (...), następnie w (...), a od dnia 8 kwietnia 1980 roku w (...). Z dniem 2 września 1980 roku został przeniesiony do pracy w (...) na samochód marki Ż. (angaże w aktach osobowych k. 14 a.s.). Samochodem Ż. wnioskodawca jeździł do biura po wodę i posiłki regeneracyjne, ale było to sporadycznie, średnio raz w tygodniu. Przeważnie jeździł (...), S., S.. Woził towary po całej Polsce na zlecenie różnych firm np. (...) Ś., (...) L., (...)

Z dniem 1 lipca 1983 roku wnioskodawca został przeniesiony do (...) przy ul. (...). Od tego czasu jeździł samochodem V. o ciężarze całkowitym powyżej 20 ton. Nie jeździł już w ogóle Ż., bo tam nie było takiej możliwości. Wnioskodawca jeździł po całej Europie, tj. do Niemiec, Francji, Szwajcarii. To były kontenery plombowane z Chin, przeładowywane w B., które jechały na zachód Europy. Załadunkiem zajmowały się firmy, na rzecz których wykonywało się usługę, a rozładunkiem firmy, do których wiozł ładunek. Kierowca nie wykonywał tych czynności, ale musiał być obecny przy nich, bo był konwojentem i odpowiadał materialnie za przewożony towar. Musiał w związku z tym odpowiednio zabezpieczyć towar do transportu odpowiednimi pasami, belkami zabezpieczającymi. Były listy przewozowe, które wnioskodawca podpisywał przy przyjęciu towaru i zdaniu.

Przy przewozach międzynarodowych samochód był plombowany przez celnika. Kierowca odpowiadał tylko za nienaruszenie plomby. Kierowca przeliczał towar w trakcie trwania załadunku. Samochód wysokotonażowy miał na załadunek 120 minut, co wynikało z przyjętej taryfy, bo za przekroczony czas była kara dla nadawcy ładunku. Tak sama procedura obowiązywała przy odbiorze ładunku. Nadzorowanie załadunku było wliczane do czasu pracy kierowcy. Wnioskodawca pracował po minimum 10 godzin dziennie.

Naprawami samochodów zajmowała się wyspecjalizowana grupa mechaników. Kierowca uczestniczył w naprawie jeżeli trwała kilka godzin, jeżeli trwała dłużej dostawał samochód zastępczy. W okresach od 1 do 11 września 1986 roku i od 17 do 27 listopada 1986 roku wnioskodawca był przeniesiony na stanowisko mechanika napraw pojazdów samochodowych (angaże w aktach osobowych k. 14 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dowody z dokumentów znajdujących się w aktach ZUS, a także zeznania wnioskodawcy i świadków.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków A. P. (k. 21v-22 a.s.) i T. D. (k. 22 a.s.). Należy podkreślić, iż przesłuchani w sprawie świadkowie byli osobami obcymi dla wnioskodawcy i nie mieli żadnego powodu, by relacjonować zdarzenia niezgodnie z ich rzeczywistym przebiegiem. Świadczyli z racji swoich obowiązków pracowniczych z czasu zatrudnienia w tym samym co wnioskodawca zakładzie pracy znali specyfikę czynności i charakter pracy A. W..

Sąd obdarzył również wiarą zeznania wnioskodawcy (k. 10v w zw. z k. 22-22v a.s.) jako że były one jasne, spójne i logiczne, a przy tym znajdowały potwierdzenie w zeznaniach przesłuchanych w sprawie świadków oraz w zebranych dowodach z dokumentów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne.

Prawo do wcześniejszej emerytury dla osób zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, z uwagi na datę urodzenia wnioskodawcy, regulują przepisy art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2016, poz. 887 ze zm.; dalej jako u.e.r.f.u.s.) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku Nr 8, poz. 43 ze zm.). Prawo do emerytury ubezpieczeni nabywają po osiągnięciu wieku przewidzianego między innymi w art. 32 u.e.r.f.u.s., jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) spełnili enumeratywnie wyliczone przesłanki:

- posiadają okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn,
- legitymują się okresem składkowym i nieskładkowym, o którym mowa w art. 27 u.e.r.f.u.s.

Jednocześnie w myśl art. 184 ust. 2 u.e.r.f.u.s., emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z § 2 ust. 1 powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Według § 3 cytowanego rozporządzenia, za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Natomiast § 4 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A do rozporządzenia, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Wykaz A prac wykonywanych w szczególnych warunkach, których świadczenie uprawnia do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, stanowiący załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, wymienia w Dziale VIII „W transporcie i łączności”, „Transport” pod pozycją 2 „Prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów”.

Dokonując oceny, czy prace wykonywane przez skarżącego należało zakwalifikować jako prace w szczególnych warunkach, Sąd nie stracił z pola widzenia, że stosownie do treści § 2 ust. 2 powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, okresy wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stwierdza, na podstawie posiadanej dokumentacji, zakład pracy w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w

świadczenie pracy. Dokumenty te są wiążące dla organu rentowego w tym sensie, że w postępowaniu przed tym organem stanowią wyłączny dowód wykonywania przez pracownika pracy w szczególnych warunkach. Na podstawie przedłożonej mu dokumentacji organ rentowy wydaje natomiast decyzje, które podlegają kontroli Sądu.

W przedmiotowej sprawie odwołujący się, występując do organu rentowego o przyznanie mu emerytury nie przedłożył świadectwa pracy w szczególnych warunkach za okres zatrudnienia w (...) Oddział (...). Okoliczność ta nie stała jednak na przeszkodzie ustaleniu, że we wskazanym zakładzie pracy skarżący świadczył pracę w takich właśnie warunkach. Trzeba bowiem zaznaczyć, że choć świadectwo pracy jest dokumentem szczególnym, to samo przez się nie tworzy praw podmiotowych ani ich nie pozbawia. W postępowaniu przed sądem nie ma również cech wyłączności w zakresie dowodowym (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2007 roku, II PK 33/07, LEX nr 348305).

Należy również wskazać, że jak wynika z utrwalonej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Zasadniczym celem postępowania przed sądem jest bowiem rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym, wszechstronnym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. W szczególności, jak stanowi przepis art. 473 k.p.c., w postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i przesłuchania stron. Powyższe oznacza, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe.

W tym kontekście raz jeszcze wymaga podkreślenia, że niezbędną przesłanką ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych jest wykonywanie pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia człowieka stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, w ramach rodzajowo wyodrębnionych prac szczególnych, wliczonych w wykazie A – załączniku nr 1 do powoływanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. Jednocześnie ustalenie przez Sąd w toku postępowania odwoławczego, że dana praca była wykonywana w szczególnych warunkach, jest wystarczającą podstawą do uznania wykonywanej pracy za pracę tego rodzaju.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe, w tym przejrzyste i spójne zeznania wnioskodawcy oraz świadków, dostarczyło podstaw do uznania, że A. W. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w warunkach szczególnych w (...) w L. co najmniej w okresie od dnia 1 lipca 1983 roku do dnia 5 czerwca 1989 roku, tj. od daty przeniesienia do (...) do końca okresu zatrudnienia (z wyłączeniem okresów od 1 do 11 września 1986 roku i od 17 do 27 listopada 1986 roku) jako kierowca samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, tj. 5 lat, 10 miesięcy i 14 dni. Tym samym w sposób niebudzący wątpliwości zostało ustalone, że na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tj. na dzień 1 stycznia 1999 roku, okres zatrudnienia wnioskodawcy w warunkach szczególnych wynosił ponad 15 lat, łącznie z okresem uznanym przez ZUS, a ściśle 15 lat, 4 miesiące i 4 dni. W związku z powyższym zbędne było odnoszenie się do okresu pozostałego okresu zatrudnienia wnioskodawcy w (...) Oddział (...), w tym na stanowisku mechanika napraw pojazdów samochodowych, na stanowisku kierowcy samochodu do 3,5 tony oraz na stanowisku kierowcy w (...)

Reasumując, wnioskodawca spełnił wszystkie przesłanki do przyznania mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych, a mianowicie:

- 1) ukończył 60 lat,
- 2) na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnił 25 lat ogólnego stażu pracy, w tym ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze,
- 3) złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa.

Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego, ustalając wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 3 grudnia 2015 roku, tj. od daty złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa, gdyż z tym dniem zostały spełnione przez wnioskodawcę wszystkie przesłanki do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku.